

ГАЗЕТА «ПОДІЛЬСЬКИЙ КРАЙ» КРІЗЬ ПРИЗМУ ІСТОРІЇ

У статті проаналізовано барську газету «Подільський край» від появи першого номера до сьогодення. Показано як під дією різних історичних подій змінювалася редакційна політика, а з нею і змістове наповнення газети.

Ключові слова: газета «Подільський край», інформаційний простір України, гласність, місцеве самоврядування

В інформаційному просторі України важлива роль відводиться друкованим засобам масової інформації, в тому числі й газетам місцевого значення. За десятиліття свого існування вони пройшли випробування і довели свою значимість.

Сімдесят років існує й барська районна газета «Подільський край». Перший номер видання, яке носило назву «Більшовицькими темпами», вийшов 10 квітня 1931 року. Газету справедливо називають літописцем тієї доби, в якій вона існує. В ній, як у своєрідному дзеркалі, відбивається дух часу, відображаються його найголовніші події. Що ми знаємо про початок 30-х років? Це була пора колективізації на селі. Молодій Країні Рад потрібен хліб, слово «хлібозаготівля» стало головною емблемою дня. Ось у такий складний період і народилася районна газета. Потрібна була трибуна, помічник місцевої влади в боротьбі за колективізацію. І ця поміч з'явилася під назвою «Більшовицькими темпами». У довоєнний час вийшло 1705 номерів районної газети, і яких висвітлювалися різні теми: створення перших колгоспів, місцева індустріалізація, утворення соцкультпобуту на селі та інші. Зрозуміло, що газети висвітлювали тогочасне життя країни й району під невиспним оком партійних комітетів, і тому не вся правда потрапляла на сторінки. Цензура робила свою чорну справу. Статті рясніють лише вихваланнями ліній партії. Такий був час, але то історія, і її вже не змінити.

Сьогодні, коли відкрито широкий простір для гласності, ми одержали змогу об'єктивно оцінити ту добу. І знаємо, що було тоді немало помилок, перегинів. Це ж бо наближався великий голодомор 1933 року. І під отим словом «хлібозаготівля» часто значився справжній грабіж. В селян відбирали останнє, за найменше ухилення від здачі хліба суворо карали. Читаємо заголовки матеріалів перших газет. «Нещадна відсіч «куркулям»», «Нещадно карати порушників директив партії», «Розтрошити куркульські та правоопортуністичні тенденції», «Вдарити по куркульських вибриках», «За крадіжку буряків – до бупру», «До суду зривників осінньої сівби», «Вигнати куркульських агентів з бригади», «Гальмачів хлібозаготівель – карати» і далі в такому ж дусі. Однак видання також стало наполегливим і безкомпромісним агітатором, за колективізацію, борцем за кращу добу. У той час газета ще не мала рубрик, й редакція не ділилася на відділи. Переважали злободенні виробничі матеріали.

Що характерно на початку 30-х років у районній газеті? Дуже часто вживалися слова «вороги народу», «глитайські агенти», «опортуністи». Це було в дусі часу: ось-ось мав початися чорний період сталінських репресій. Цікавим є ставлення газети до релігії і релігійних свят. Ми знаємо, що в той час боротьба з ними велась нещадна і не завжди у вірний спосіб. «Паска – свято експлуататорів», а не працюючих. «Кому потрібне це свято? Воно потрібне куркулям, антирадянським елементам, ворогам працюючих... Воно потрібне для того, щоб спробувати зірвати організоване проведення більшовицької сівби», – писалося у газеті. В 1933 році в районці з'явилася рубрика «Слідами дописів», отже журналісти почали добиватися дієвості своїх виступів. На жаль, газета не змогла сповна стати об'єктивним літописцем тієї доби. Голодомор 1933 року не знайшов свого відображення на її сторінках. Звинувачувати у цьому журналістів, звичайно, неможливо, бо ця тема стала «дозволеною» лише недавно.

У 1938 газета багато уваги приділяла політичним питанням. Особливо судовому процесу над антирадянським «право-троцькістським блоком» Бухаріна, Рикова, Ягоди. Друкувалися листи колгоспників, які засуджували цих «ворогів народу» й вимагали їх суворо покарати. Знайшли своє відображення й інші події тієї доби: війна в Іспанії, подвиг папанінців. Велася постійно агітація за позику третьої п'ятірки, за виконання хлібоздачі. Про репресії, звісно, не було й мови. Простежувалися лише деякі їх ознаки: часто траплялися на сторінках вислови «ворогів народу – до відповідальності», із номера в номер друкувалися портрети Сталіна – культ особи досяг апогею. Були часто добірки матеріалів під «шапкою»: «Побільшовицькому проведемо весняні сільськогосподарські роботи». Своїх фотоілюстрацій газета

.....
ще не мала, але вже з'явилася рубрика «Комсомольське життя». Автори почали підписуватися своїми прізвищами. Редакція вела роботу з сількорами.

Велика Вітчизняна війна перервала випуск газети. Інформаційний простір про правду війни заповнювали листівки місцевих патріотів. Роботу редакції було відновлено лише у 1946 році. Що це був за час – відомо. Перший рік четвертої сталінської п'ятирічки. Триває відбудова зруйнованого війною народного господарства. Газета, звичайно, не могла залишитися осторонь цієї справи. «Пройде небагато років, – писалося в першому номері «нового життя» за 1946 рік, – і ми, радянські люди, героїчною працею залікуємо рани, нанесені війною. Наша неосяжна країна вкриється новими фабриками і заводами... Небувало розквітне культурне життя наших народів.» Зрозуміло, що головним завданням того дня був розвиток сільського господарства, створення достатку продуктів харчування. Адже країна після війни перебувала на голодному пайку. Тому в районі широко розгорнулось соціалістичне змагання за вирощення високих урожаїв.

Та, мабуть, найголовнішою подією дня в січні 1946 року стала підготовка до перших повоеєнних виборів до Верховної Ради СРСР. Домінують в газеті заголовки: «Й.В. Сталін – наш перший кандидат у депутати Верховної Ради СРСР». В цей період районна газета набуває певної тематичної спрямованості. Матеріали друкуються під тематичними рубриками «10 лютого всі на вибори», «Бесіди в виборцями», «Партійне життя», «Бесіди про Конституцію СРСР», «Змагання майстрів високого врожаю». Висвітлено в газеті і хід виборів. Характерним є також відображення трудового ентузіазму людей на повоеєнній відбудові.

Цікавим є період з 1964 року, коли до влади прийшов Л.І. Брежнєв і стартував «період застою», який однак застійним для колективу редакції не був. Газета в цей час стає набагато цікавішою і змістовнішою. Урізноманітнилися жанри й тематика матеріалів, вони стали набагато читабельнішими, ніж раніше. Звичайно, не можна не помітити, що знову на сторінки повернувся культ особи партійного і державного керівника: цитувалися виступи Л.І. Брежнєва, часто друкувалися його портрети. Але газета все-таки ставала все об'єктивнішою в своїх оцінках, цікавішою і насиченішою. Перед колективом постали нові цілі і завдання – відновлення зруйнованого фашистами народного господарства через призму людини праці, показ трудових здобутків колективів, соціалістичного змагання за найвищі показники. Гортаючи пожовклі сторінки підшивок газет тих років, можна зримо уявити важке, але сповнене надій на краще, у близькому майбутньому, життя людей, проникнути у їх проблеми і турботи.

Місто відновлювало промислові підприємства, відбудовувалось, велика увага газети була прикута до села, де були свої передовики, і писати було про кого. За час існування газети кілька разів змінювалась її назва: «Нове життя», «Радянський прапор», «Нові горизонти», «Червоний промінь», а з листопада 1991 року – «Подільський край». Правда, нова назва газети не змінювала її змісту й функцій – бути колективним пропагандистом, колективним агітатором і колективним організатором.

Десять років тому Україна стала незалежною державою, прийняла свою Конституцію, яка гарантує право наших співвітчизників на свободу слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань, на безперешкодне отримання повної та неупередженої інформації.

На жаль, подібні змін в житті суспільства не проходять безболісно. Газети, насамперед районні, першими відчули економічну скруту через високі ціни на папір, поштові й поліграфічні тарифи, зменшення тиражів від малої кількості передплатників. Та незважаючи на певні економічні і фінансові труднощі, газета виходить без пауз і зривів. Варто зазначити, що з перших днів незалежності України, колектив редакції підтримує державницькі позиції, курс економічних реформ, демократичні процеси розвитку суспільства, подає матеріали не тільки про економічне, політичне і соціально-культурне життя району, а висвітлює роботу обласних організацій та важливі події з життя української держави. На її сторінках виступають представники органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, передплатники й читачі газети. Саме на її шпальтах ми знайомимось з талановитими земляками, що пишуть чудові ліричні твори, дізнаємось про перемоги спортивних команд, стаємо свідками й учасниками безлічі культурно-масових заходів. Керівники відділів, управлінь райдержадміністрації та районної ради, організацій та підприємств району діляться проблемами, що існують сьогодні в районі разом з народом шукають шляхи їх вирішення.

Оглядаючи пройдений газетою шлях за 70 років, не можна не згадати її творців, реакційних працівників, керівників газети. В різні часи редакційний колектив очолювали

Рибошук, Черкаський, Олійник, Шинкаренко, Максимчук, П.Ф. Тимошенко. Останні роки редактором газети є М.Й. Корчинський. Довго в газеті працювали Павло Хлопецький, Іван Дорочинський, Артур Ловчинський, Григорій Оліячук, Григорій Мельник, Олександр Мончук і чимало інших. Саме тут розпочинали свій трудовий шлях Василь Рябоконт, який і сьогодні займає відповідальну посаду в столиці, Клавдія Боровикова, Михайло Климчук, які потім очолювали редакційний колектив в інших районах, і цілий ряд інших.

За підтримки і сприяння редакції близько десяти юнаків і дівчат закінчили факультети журналістики й працюють в різних інформаційних виданнях: Микола Юрчишин і Сергій Сай-Боднар – в київських газетах, Анатолій Тетячук працював в обласній газеті «Панорама», нині заступник редактора «Подільського краю». Зміст газети, тематична спрямованість, нарешті, її авторитет значною мірою залежать від творчого колективу редакції, професійного досвіду і відношення до справи всіх працівників. Тривалий час в редакції працюють Тамара Шаворська (заввідділом), Віктор Базаї (фотокореспондент), Михайло Корчинський, Павло Тимошенко, який очолює цей редакційний колектив.

Вийти в світ газета може тільки при наявності сучасної поліграфічної бази і кадрів поліграфістів. В Барській друкарні, яку вже тривалий час очолює Дмитро Парчевський, сформований досвідчений колектив поліграфістів. Тут вперше в області було впроваджено офсетний спосіб друку а в останній час – комп'ютерний набір.

Нині редакційний колектив за участю громадських авторів гідно продовжує і збагачує кращі традиції газети, правдиво і об'єктивно інформує жителів району про суспільно-політичне і економічне життя району, стоїть на захисті загальнолюдських цінностей. Демократія і свобода слова розкрили для «Подільського краю» нові, більш широкі горизонти.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. З історії радянської Вінниччини. Вінницьке обласне книжково-газетне видавництво 1960 с. 70-79.
2. Отамановський В.Д. Вінниця в XIV-XXII століттях. Історичне дослідження. – Вінниця, 1993. – с. 80.
3. Михайлин І.Л. Історія української журналістики. Харків: Прапор, 2004. - с. 60-63.
4. Грицак Я. Нарис історії України – К., 1996. – с. 198-200.
5. Вінницький обласний державний архів. Путівник.: Вінницьке обласне книжково-газетне видавництво, 1960. – с. 45-50.

А.В. Котик ГАЗЕТА «ПОДОЛЬСКИЙ КРАЙ» СКВОЗЬ ПРИЗМУ ИСТОРИИ

В статье проанализировано барскую газету «Подольский край» от появления первого номера до сегодняшнего дня. Показано как под действием различных исторических событий менялась редакционная политика, а с ней и содержание газеты.

Ключевые слова: газета «Подольский край», информационное пространство Украины, гласность, местное самоуправление

A.V. Kotyk NEWSPAPER «PODOLSK REGION» THROUGH THE PRISM HISTORY

The article analyzes the newspaper «Podolsky kray» from the appearance of the first issue until today. As shown by various historical events changed the editorial policy, and with it the content of the newspaper.

Keywords: newspaper Podolsk Region, Ukraine information space, transparency, local government

УДК [72.03:16+016:72] (477.44)

Г.А. Войцехівська, І.В. Войцехівська

БІБЛІОГРАФІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ІСТОРІЇ МІСТА БАР ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Досліджено історію міста Бар Вінницької області на базі книжкового фонду Державної наукової архітектурно-будівельної бібліотеки імені В. Г. Заболотного.

Ключові слова: малі міста України, бібліографічне дослідження, місто Бар Вінницької області

У книжковому фонді Державної наукової архітектурно-будівельної бібліотеки імені В. Г. Заболотного акумулюється література з питань будівництва, архітектури, образотворчого та декоративно-вжиткового мистецтва, а також містобудування.